

17. nóvember 2014

Inngangsorð seðlabankastjóra á opnum fundi efnahags- og viðskiptanefndar um störf peningastefnunefndar

Fulltrúar peningastefnunefndar komu síðast á fund efnahags- og viðskiptanefndar til að gera grein fyrir störfum peningastefnunefndar hinn 5. mars sl.

Þá var verðbólga nýlega komin niður fyrir markmið en verðbólguvæntingar til bæði skemmri og lengri tíma voru enn fyrir ofan það. Nú hefur verðbólga verið undir markmiði í níu mánuði og búist er við að hún verði við markmið a.m.k. frameftir næsta ári. Sá stóri munur er á nú og síðast þegar við áttum fund af þessu tagi að verðbólguvæntingar hafa hnigið nær markmiðinu og eru á suma mælikvarða komnir nálægt því, sérstaklega þegar horft er til skemmri tíma.

Stóra myndin í efnahagsmálum er sú að efnahagsbatinn er það langt fram genginn að slakinn er að hverfa úr þjóðarbúskapnum. Þá virðist enn vera umtalsverður afgangur á viðskiptajöfnuði við útlönd þó hann hafi minnkað frá því í fyrra. Viðskiptaafgangurinn nægir fyrir hreinu fjármagnsútstreymi og reyndar gott betur þar sem Seðlabankinn hefur það sem af er þessu ári keypt gjaldeyri sem samsvarar um 95 ma.kr. eða 5% af VLF.

Samkvæmt þeirri spá sem Seðlabankinn birti fyrr í þessum mánuði verður hagvöxtur rétt tæp 3% í ár en eykst síðan í um 3½% á næsta ári en lækkar síðan á ný í tæplega 3% á árinu 2016. Talið er að þessi vöxtur verði umfram vöxt framleiðslugetu og því myndast framleiðsluspenna, einkum á næsta ári, sem að öðru óbreyttu stuðlar að hærri verbólgu.

Hagvöxturinn á árunum 2014-2016 er drifinn áfram af innlendri eftirspurn, bæði einkaneyslu og fjárfestingu, en framlag utanríkisviðskipta til vaxtarins er neikvætt öll árin. Afleiðingin er sú að mikill viðskiptaafgangur síðasta og þessa árs lækkar verulega á næsta ári og snýst í lítilsháttar halla á árinu 2016. Þetta er í sjálfu sér áhyggjuefni og vonandi rætist þessi spá ekki þar sem Ísland þarf á viðskiptaafgangi að halda næstu árin meðan það er koma erlendum skuldum á öruggara stig og byggja upp gjaldeyrisforða sem ekki er fjármagnaður af erlendum lánum. Hagstjórn og efnahagslegir hvatar þyrftu því að taka mið af því að bæta horfur um viðskiptajöfnuð.

Samkvæmt spánni verður verðbólga við verðbólguþröngu allt spátímabilið sem er til loka 2017 ef undan eru skildir tveir ársfjórðungar sitt hvorum megin við áramótin 2015/16. Að meðaltali yfir árin 2014-17 verður verðbólgan samkvæmt spánni 2,6% sem er ágætlega í samræmi við þröngu sem er skilgreint vera 2½%.

En núverandi jafnvægi er brothætt, óvissan um framtíðina mikil og vitað er um mikilvæga áhættu allt frá alþjóðlegu efnahagsástandi til losunar fjármagnshafta. Við ræðum væntanlega eitthvað af þessum atriðum hér á eftir.

Tilkynnt var þann 5. nóvember sl. um þá ákvörðun peningastefnunnar að lækka vexti Seðlabankans um 0,25 prósentur. Þetta var gert með vísan til þeirrar hækkunar raunvaxta bankans sem leiddi af lækkun verðbólgu og verðbólguvæntinga á síðustu mánuðum og sem hefur verið meiri en áður var spáð. Þessi hækkun var umfram það sem staða hagsveiflunnar og nærhorfur gefa tilefni til. Að öðru leyti vísa til yfirlýsingar nefndarinnar og ræðu minnar daginn eftir á peningamálafundum Viðskiptaráðs varðandi rökstuðning. Við erum auðvitað einnig tilbúin til að svara spurningum nefndarinnar varðandi þessa ákvörðun og horfur varðandi vaxtastig.

Að lokum vil ég stuttlega nefna að peningastefnunefnd hefur haft stjórnþæki peningamála til skoðunar að undanfögnu og þó svo ákveðnar breytingar hafi þegar verið gerðar á þeim er þessari vinnu ekki lokið. Í fundargerð nefndarinnar frá marsfundi hennar var markmið þessarar vinnu fyrst og fremst það að stjórnþækin stuðluðu sem best að því að ná markmiðum peningastefnunnar en að því gefnu væri einnig æskilegt að framkvæmd peningastefnunnar væri eins og kostur er einföld, skiljanleg og hagkvæm út frá efnahag Seðlabankans. Við erum tilbúin að svara spurningum sem nefndin kann hvað þetta varðar.